

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

The relationship Between Teacher Leadership and the Effectiveness of Academic Administration.

Under the Office of the Secondary Education Service Area 21

นิรมล เตชฉัตรศิริกุล*

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชัยบุญกรณ**

ดร.ประภัสร สุภาสอน***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ศึกษาความสัมพันธ์และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ t-test ชนิด (Independent Samples สถิติทดสอบเอฟ) F-test (แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว) One way (ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ภาวะผู้นำครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

6.1 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู

1) ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น และมีความรับผิดชอบ 2) ให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงาน และให้เกียรติแก่ผู้อื่น 3) ปรับเปลี่ยนความคิดและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

6.2 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการ

เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 1) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) วิเคราะห์

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู, ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาจังหวัดสกลนคร

หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้น 3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน
4) จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to study the level of teacher leadership and the effectiveness of school administration. The results of the study were as follows: Based on the opinions of the school administrators. Teachers responsible for academic affairs and teachers classified by status, position, size, school and work experience. To study the relationship between teacher leadership and the effectiveness of school administration. Finding ways to develop teacher leadership and effectiveness in academic administration. The sample consisted of a total of 348 participants including 90 school administrators 56 academic teachers and 202 teachers in the schools under the office of secondary education service area 21 in the 2016 academic year. The instrument for data collection was a set of questionnaires. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t – test) Independent Samples, (F – test, One – Way ANOVA), Pearson Product–Moment Correlation Coefficient

The findings were as follows:

1. Teacher Leadership and Academic Effectiveness The overall and individual aspects are at a high level.
2. Teacher Leadership and Academic Management Effectiveness by Status Overall, no difference.
3. Teacher leadership by size of the school was not significantly different. The effectiveness of academic administration. The overall difference was statistically significant at the .01 level.
4. Teachers Leadership by experience in work Overall, no difference. The effectiveness of academic administration. The difference was statistically significant at the .05 level.
5. Opinions on teacher leadership (X_i) and overall academic effectiveness (Y_i) were not correlated.
6. Guidelines for developing the relationship between teacher leadership and the effectiveness of school administration. Under the Office of the Secondary Education Service Area 21

6.1 Guidelines for Teacher Leadership Development The maturity level is appropriate for the teacher. 1) Self–assessment of behaviors expressed to learners and others. And have responsibility for themselves and the community. 2) The value of importance in the comments or contributions. And honor others. 3) Change the mindset and actions of others to be committed and committed to the goal of working together.

6.2 Guidelines for developing the effectiveness of academic administration. The development or implementation of the commentary on the development of local curriculum. 1) Analyze the local learning framework developed by the Office of Educational Service Area. 2) Analyze the school curriculum to determine the focus. 3) Study and analyze information of educational institutions and communities. 4) The local learning of the institution.

Keywords : Teacher Leadership, The effectiveness of school administration

ภูมิหลัง

การศึกษาถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพื่อการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โรงเรียนเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ จึงต้องพัฒนาองค์กรให้พร้อมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา แต่ปัจจุบันพบว่าการจัดการศึกษาทุกระดับประสบปัญหาสำคัญคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระแน่นเกินไป และใช้เหมือนกันหมดโดยไม่คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอนยังยึดหลักการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน เน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาจากสถานการณ์หรือประสบการณ์จริง หนังสือเรียนเป็นเพียงแบบฝึกหัดที่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียวแทนที่จะเป็นคำถามแบบปลายเปิด ครูผู้สอนยังยึดติดกับวัฒนธรรมการสอนแบบเดิมๆ ทั้งที่หลักสูตรปัจจุบันเน้นการคิดวิเคราะห์ แต่วิธีสอนยังไม่สอนให้ผู้เรียนมีทักษะดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังไม่ได้รับการอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ทำให้ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 10)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ความว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในซึ่งหมายถึงการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 2) และเพื่อพัฒนาการศึกษาไทยให้เข้าสู่มาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ โดยปรับปรุงระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพ นโยบายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งให้มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการภายใน การสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษา งานบริหารวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลโดยตรงไปยังผลผลิตคือนักเรียนทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุขตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตลอดทั้งการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในสายงานวิชาการให้ดำเนินงานวิชาการประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน โดยฝ่ายวิชาการจะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในสายงานให้ชัดเจน ทั้งการจัดทำแผนภูมิสายงานวิชาการ การกำหนดความรับผิดชอบให้ครอบคลุมสายงาน รวมถึงการบริหารหลักสูตร การกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนเพราะงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (กมล ภูประเสริฐ, 2547, หน้า 5 อ้างถึงใน ธัญญลักษณ์ ภาภูมิ, 2559, หน้า 1) ดังนั้นประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งก่อให้เกิดความสำเร็จหรือความล้มเหลว ล้วนแล้วแต่ส่งผลโดยตรงต่อคุณลักษณะของนักเรียน โดยเฉพาะสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นจะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าและมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ภาวะผู้นำครูเป็นสมรรถนะหนึ่งประจำสายงาน (Functional Competency) ที่เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ส่วนบุคคลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อก่อให้เกิดพลังแห่ง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 13-14) ฉะนั้นตามที่กล่าวมา “ภาวะผู้นำครู” ก็เป็นรูปแบบพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ของครูที่ครูช่วยกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน เพื่อมุ่งให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

6. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูตามแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 13 - 14) และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยใช้หลักแนวคิดของ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามกรอบแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 33-38) ซึ่งสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย แสดงไว้ในภาพประกอบ 1 ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2559 ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 119 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 56 คน และครูผู้สอน รวม 2,321 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 348 คน ซึ่งจำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 90 คน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 56 คน และครูผู้สอน จำนวน 202 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 43) และสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู มี 5 องค์ประกอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมี 17 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้จัดซองพร้อมแสตมป์ จ่าหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่อให้ตอบแบบสอบถามส่งคืนตามกำหนด

2. หากแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนตามกำหนด หรือไม่ได้ครบตามจำนวนและเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้เดินทางไปติดต่อเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามคืนด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ t-test ชนิด (Independent Samples) สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน Pearson Product-Moment Correlation Coefficient

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวม ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. แนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
 - 6.1 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครู ด้านวุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู
 - 1) ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและส่วนรวม 2) เห็นคุณค่าให้ความสำคัญในความคิดเห็นหรือผลงาน และให้เกียรติแก่ผู้อื่น 3) ปรับเปลี่ยนความคิดและการกระทำให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน
 - 6.2 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 1) วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 2) วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อกำหนดจุดเน้น 3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน 4) จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ที่มีต่อภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ ครูมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง ครูเห็นความสำคัญของนักเรียน มีการตรวจสอบข้อมูลความถนัด ความสนใจและความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร ททรัพย์ชม (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
 - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาให้สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเองและต้องปรับปรุงหลักสูตรเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร ททรัพย์ชม (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
 - 2.1 ภาวะผู้นำครู จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน ต่างมีความใกล้ชิดกัน มองเห็นภาวะผู้นำครูที่แสดงออกอย่างชัดเจน จึงไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน สิ่งดังกล่าวถือว่าเป็นผลดีในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพราะทำให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงบทบาทและการแสดงออกของครูผู้สอนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Goodhart (2010, Abstract) พบว่า ความเป็นผู้นำในด้านการจัดองค์ความรู้ของผู้บริหารควรมีคุณธรรม

จริยธรรมของครู ปฏิบัติการสอนและความเป็นหนึ่งเดียวของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนและส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน

2.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่าโดยรวมและเกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน มีกระบวนการปฏิบัติงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกฝ่ายมีการทำงานร่วมกัน จึงมองเห็นประสิทธิผลในงานต่างๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธรรมนูญฯ ภาควิชา (2559, หน้า 42) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพ คือ ผลสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้น ถ้าบุคคลผู้รับผิดชอบร่วมกันดำเนินงานอย่างเต็มที่ จะมองเห็นประสิทธิผลในการดำเนินงานอย่างชัดเจนและมองเห็นประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3.1 ภาวะผู้นำครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านเกือบทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็ตาม ครูก็จะต้องแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำครูออกมาอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาพร พิมพิชัย (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัย พบว่า ครูมีภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนหลังสูงกว่าก่อนทดลอง

3.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน โดยผู้ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ใหญ่พิเศษ อาจเป็นเพราะ/โรงเรียนขนาดกลางมีความได้เปรียบโรงเรียนขนาดเล็ก คือมีจำนวนบุคลากรมากกว่า ทำให้ครูแต่ละคนได้รับมอบหมายงานตรงความต้องการและความสามารถของครูมากกว่า โรงเรียนขนาดเล็กจึงมีครูไม่มากจึงต้องมอบหมายให้ครูที่มีอยู่รับผิดชอบโดยไม่สามารถพิจารณาได้ว่าชอบหรือไม่ชอบ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารีรัตน์ กลนีย์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ ครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4.1 ภาวะผู้นำครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและเกือบทุกด้านไม่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย อาจเป็นเพราะผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาพร พิมพิชัย (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนหลังสูงกว่าก่อนทดลอง

4.2 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 20 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 10 ปี และ 11-20 ปี อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าจะมองเห็นภาพรวมของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในด้านต่างๆ รู้และเข้าใจในส่วนที่จะแสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิผลมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพร จิตตรี (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประเภทการดำเนินการปฏิบัติราชการ และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู (X_1) และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ (Y_1) โดยรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำไม่ได้เกิดเฉพาะในตัวครูเพียงคนเดียว อาจเกิดจากภาวะผู้นำของผู้บริหาร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มงานทั้ง 8 กลุ่มสาระ และงานวิชาการไม่ใช่งานด้านการสอนอย่างเดียว จึงไม่มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Argent (2012, Abstract) ได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำของครูที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับทักษะด้านภาวะผู้นำ ผลการวิจัย ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดเพื่อส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.2 ควรนำแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ไปใช้ในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำและมีประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และเขตอื่นๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายบริหารและการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. เข้าถึงได้จาก <http://law.longdo.com/law/116/sub12314> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560.
- จิตติพร จิตตรี. (2557). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ธัญญลักษณ์ พาภูมิ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธารีรัตน์ กลยนิษฐ์. (2556). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- นภัทร ทรัพย์ชม. (2557). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยการศึกษาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รัชฎาพร พิมพิชัย. (2555). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครู* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). *รายงานการสังเคราะห์สภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Goodhart, H. (2010). *The Instrument and expressive Characteristics of Public Secondary School and Effectiveness*. New York : McGraw-Hill.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร